

الزام کاهش پاسخ‌دهی استعلام‌های گمرکی

زمان پاسخ‌دهی استعلام‌های گمرکی باید به سقف قانونی بازگردد. به گزارش صدواسیما، فرود عسگری، رئیس کل گمرک ایران بر ضرورت اجرای کامل تکالیف قانونی دستگاه‌ها در تسریع پاسخ‌دهی به استعلام‌های گمرکی تأکید کرد و گفت: طبق قانون هیئت بهیود فضای کسب و کار و مقررات‌زدایی، زمان پاسخ‌دهی باید حداکثر هفت روز باشد. وی افزود: بیشترین استعلام‌ها مربوط به سازمان ملی استاندارد است. میانگین پاسخ‌دهی این سازمان پیش‌تر ۱۸ روز بود که اکنون به ۱۴ روز کاهش یافته است. این روند رو به بهبود قابل تقدیر است، اما ۱۴ روز همچنان زیاد است و باید کاهش بیشتری پیدا کند. وی با ابراز نگرانی از افزایش زمان رسیدگی در سازمان غذا و دارو گفت: پاسخ‌دهی این سازمان پیش‌تر ۴ تا ۵ روز بود، اما اکنون به ۱۰ روز رسیده است. باید علت این افزایش مشخص شود و ما در این زمینه مکاتبات لازم را انجام خواهیم داد.

واکسینه ۱۰۰درصد دام‌ها علیه تب برفکی

۱۰۰ درصد جمعیت دام سنگین صنعتی علیه تب برفکی واکسینه شد. به گزارش باشگاه خبرنگاران، علیرضا رفیعی‌پور، رئیس سازمان دامپزشکی کشور گفت: با توجه به میزان واردات واکسن به کشور با اولویت دام سنگین صنعتی، ۱۰۰ درصد جمعیت دام سنگین صنعتی کشور علیه تب‌برفکی واکسینه شدند. رفیعی‌پور ادامه داد: تاکنون ۵ میلیون و ۳۰۰ هزار دوز واکسن وارد کشور شده و حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار دوز آن رایگان بوده است. گفتنی است قیمت واکسن برای هر رأس دام ۲۰۰ هزار تومان است و ما برای تکمیل واکسیناسیون تمامی دام‌های حوزه روستایی و عشایر یک میلیون دوز واکسن رایگان وارد و توزیع می‌شود. معاون وزیر جهاد درباره آخرین وضعیت تولید واکسن داخلی تب‌برفکی بیان کرد: با توجه به آنکه چندماه قبل نمونه‌ای از ویروس را به‌موسسه واکسن و سرم‌سازی رازی برای تولید بذر دادیم، مراحل تست بذر در حال انجام است که برای تولید به واکسن‌سازان می‌دهیم تا واکسن داخل به‌مجموعه واکسن‌های وارداتی اضافه شود.

تعیین سازوکار قیمت‌بلیت هواپیما

سازوکار جدید افزایش قیمت بلیت هواپیما مشخص شد. به گزارش باشگاه خبرنگاران، حمیدرضا صانعی، معاون سازمان هواپیمایی کشوری، با اشاره به مهم‌ترین چالش ماه‌های اخیر در حوزه حمل‌ونقل هوایی گفت: بزرگ‌ترین مسئله‌ای که در این مدت با آن مواجه بوده‌ایم، تغییر منبع تأمین ارز شرکت‌های هواپیمایی است. تأمین ارز به تالار دوم منتقل شده و همین موضوع حدود ۴۰ هزار تومان افزایش نرخ ارز شرکت‌های هواپیمایی را به همراه داشته است. وی افزود: طبق آخرین قوانین و مصوبات موجود، از جمله رأی دیوان عدالت اداری، برخی محدودیت‌ها را برای سازمان ایجاد کرده است. اما در شورای هماهنگی سران قوا مصوبه‌ای وجود دارد که تأکید می‌کند برخی خدمات و کالاهای مشمول قیمت‌گذاری هستند و برای افزایش قیمت باید از سازمان‌های ذی‌ربط مجوز دریافت کنند. در این مصوبه، نرخ بلیت هواپیما نیز در زمره همین خدمات قرار گرفته و این موضوع طی روزهای اخیر نیز ابلاغ شده است.

اقتصاد ایران کارخانه تولید هزینہ

گفتارهایی از علی سرزعیم، رحمن قهرمانپور و فرشاد فاطمی درباره موانع توسعه ایران

رقیه نادایی

خبرنگار گروه اقتصاد

روز سه‌شنبه نشست «موانع توسعه ایران» با سخنرانی و حضور فرشاد فاطمی، دانشیار اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف، علی سرزعیم، پژوهشگر و اقتصاددان و رحمن قهرمانپور، نویسنده، مترجم و تحلیلگر سیاسی در دانشکده مهندسی برق شریف برگزار شد. در این نشست موانع توسعه ایران از سه نگاه اقتصادی، سیاسی و تاریخی در کنار یکدیگر بررسی و تحلیل شد، به تعبیر علی سرزعیم، اقتصاد کشور گرفتار سازمان‌هایی شده که بدون کار، هزینه تولید می‌کنند. از دهه‌ی ۸۰ به‌جای تربیت نیروهای فنی و مهارتی، حجم عظیمی از منابع صرف آموزش عالی شد و نتیجه، تورم مدرک و کمبود عملگرها بود. همچنین وی شهرنشین‌پر خراطا و تمرکز جمعیت در تهران را نمادی از برنامه‌ریزی غلط دانسته؛ جایی که زیرساخت‌ها زیر فشار جمعیت و یارانه‌های انرژی کج و معوج شده‌اند. از سوی دیگر، او نرخ‌گذاری دولتی را عامل ورشکستگی پالایشگاه‌ها و نیروگاه‌های داند و عقیده دارد اقتصاد کشور با مجموعه‌ای از تصمیمات اشتباه درگیر است. نتیجه نهایی این است که تا زمانی که ساختار تصمیمات تغییر نکند، درماني برای رکود وجود نخواهد داشت. در ادامه نیز رحمن قهرمانپور گفت، ریشه‌ی بحران توسعه ایران در تاریخ است؛ از زمان مشروطه تا به امروز. به‌جای آنکه دانشگاه و روشنفکر موتور تحول اقتصادی شوند، همه چیز صرف مبارزه با استبداد شد. در غرب، جامعه پیش رفت و دولت از آن زاده شد، اما در شرق، دولت تصمیم گرفت جامعه بسازد؛ تفاوتی که کلاف توسعه را واژگون کرد. تجربه‌ی کشورهای جنوب شرق آسیا نشان داد توسعه بدون دموکراسی ممکن است، اگر انتقالی میان ارتش، بوروکراسی و حزب سیاسی برای کار و نظم شکل گیرد؛ ایران اما چنین پیوندی نداشت. به گفته قهرمانپور، انقلاب نفتی نیز قرارداد اجتماعی را تغییر داد، دولت بی‌نیاز از مالیات شد و در نتیجه جامعه مدنی خفه شد. در این چرخه‌ی ستیز میان دولت و روشنفکر، هر دو توسعه سیاسی و اقتصادی قربانی شدند. ایران با وجود همه ضعف‌ها، از خشونت ساختاری کم، طبقه‌ی متوسط بزرگ و آموزش گسترده برخوردار است. فرشاد فاطمی نیز گفت که اقتصاد، پایه‌ی آزادی سیاسی است؛ توسعه یعنی فراهم شدن شرایطی که انسان بتواند فکر و انتخاب کند. از دهه‌ی ۱۳۳۰ تاکنون، رشد ایران شرایطی نوسانی را تجربه کرده است. هر بار جهش نفت، انبساط پولی و سپس سقوط. به گفته فاطمی تورم نشانه‌ای بی‌اعتمادی است، نه نتیجه‌ی عوامل بیرونی. او خواستار جدایی سیاست پولی از دولت شد؛ تنها در این صورت رشد پایدار شکل می‌گیرد. امروز سرمایه‌گذاری تقریباً به صفر رسیده و فرسودگی اجتماعی چهره‌ی شهرها را پیر کرده است. نفت بازم به‌جای تقویت بخش خصوصی، صرف واردات بنزین می‌شود. کنترل تورم می‌تواند نخستین گام اعتمادساز باشد و ایران را از چرخه‌ی نوسان به مدار پایداری برساند.

▼ موانع توسعه در کشور

دست به دست هم دادن چندین عامل باعث شده طی سال‌های اخیر کشور از توسعه عقب بماند. از مهمترین این عوامل می‌توان به همزمانی تورم و تنش‌های سیاسی اشاره کرد. این دو عامل شاید هر یک به تنهایی نتوانند چرخه توسعه را به‌طور کامل متوقف سازند اما حرکت هم‌زمان طی سال‌های اخیر و افزایش دیگر فشارها باعث شده چرخه توسعه کشور مختل شود.

تورم در کشور پدیده‌ای تازه نیست، بلکه شبیه به یک بیماری مزمن است که از دهه‌ها پیش بدن اقتصاد را فرسود و مستهلک کرده و اکنون شرایط را وخیم ساخته است. در دهه ۸۰ و حتی تا حدود دهه ۹۰ تلاش‌ها بر آن بود که نرخ تورم در محدوده ۱۰ درصد باقی بماند، پروژه‌ای که نسبتاً موفقیت‌آمیز بود و به صورت موقت تورم در اقتصاد کشور آرام گرفته بود، اما فتره‌رفته این آرامش به دلیل ضعف زیرساخت‌ها و بی‌ثباتی تصمیم‌گیری، از بین رفت و تورم نیز به مرور روند افزایشی به خود گرفت.

براساس جدیدترین گزارش مرکز آمار ایران، در تیرماه ۱۴۰۴، نرخ تورم سالانه برای خانوارهای کشور به ۳۵/۳ درصد رسیده است. کارشناسان اقتصادی عقیده دارند میانگین تورم سالانه در محدوده ۴۰ درصدی است. این اعداد یک معنا و مفهوم گسترده دارند؛ در اصل با هر درصد افزایش تورم، قدرت خرید مردم به صورت قابل توجهی کاهش می‌یابد. پس انداز معنایی خود را از دست می‌دهد و در نهایت طرح‌های توسعه‌ای با فشار هزینه‌ها از نفس می‌افتد و دیگر توان ادامه دادن نخواهند داشت. به بیان ساده‌تر، تورم افسارگسیخته، اعتماد عمومی و پیش‌بینی‌پذیری اقتصادی را هدف قرار می‌دهد و سدی محکم در برابر توسعه است.

اقتصاد در شرایط تورمی بالا، وارد یک چرخه معیوب می‌شود. بنگاه‌های اقتصادی، به دلیل افزایش هزینه‌ها و عدم توان پیش‌بینی آینده، یا مجبور به تعطیل شدن می‌شوند یا حداقل ظرفیت‌به‌حیات خود ادامه می‌دهند. در اصل زمانی که تورم افزایش پیدا می‌کند، به علت افزایش هزینه‌ها بسیاری از بنگاه‌ها ورشکسته می‌شوند یا به مرز ورشکستگی می‌رسند و در این شرایط، تعطیلی فعالیت خود را ترجیح می‌دهند. همچنین تورم باعث افزایش هزینه‌های می‌شود و در این شرایط در برخی از بنگاه‌های اقتصادی، تعدیل نیرو و استفاده از نیمی از ظرفیت نیروها حرف اول را می‌زند.

بررسی‌ها نیز نشان می‌دهد که طی سال‌های اخیر بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی و واحدهای تولیدی ورشکسته شدند یا حداقل به مرز آن رسیده‌اند. از سوی دیگر بسیاری از آنها مجبور به کاهش نیرو می‌شوند و حتی ممکن است بسیاری از خطوط تولید متوقف شوند. البته این موضوع تنها خروجی تورم نیست، بلکه دست به دست هم دادن تورم با عواملی چون تحریم و افزایش فشارها و محدودیت‌های داخلی باعث شده بنگاه‌های اقتصادی و واحدهای تولیدی چنین شرایطی را تجربه کنند.

همزمانی فشار تورمی، تنش‌های سیاسی خارجی و داخلی (تحریم‌ها و مجموعه تصمیم‌سازی‌های خاص برای بنگاه‌های

اقتصاد و به طور کلی اقتصاد) باعث شده کشور وضعیت اقتصادی نامطلوبی را تجربه کند. از یک سو فشار تحریم‌ها طی سال‌های اخیر باعث شده درآمدهای کشور به صورت قابل توجهی کاهش یابد و از سوی دیگر سلسله تصمیم‌گیری‌ها برای بنگاه‌های اقتصادی نیز عاملی شده تا صادرات نیز کاهش یابد.

سرمایه‌گذاران خارجی به دلایل مختلف از جمله تحریم‌ها و ریسک بالا، کمتر تر جیح می‌دهند که در بازار ایران سرمایه‌گذاری کنند، اما مسئله مهم اینجاست که در داخل کشور نیز ا رجحیت برای بخش خصوصی وجود ندارد و تقریباً این بخش نادیده گرفته شده است. در حالی که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی می‌تواند در این روزها گامی قابل توجه برای توسعه باشد.

مشکل اساسی اینجاست زمانی که تورم بالا و تنش‌های سیاسی دست‌به‌دست هم می‌دهند، آرام آرام آثار اجتماعی ظاهر می‌شود. بازار کار کوچک‌تر، نرخ بیکاری بالا می‌رود و بخشی از جمعیت به‌مشاغل ناپایدار و غیررسمی همانند دستفروشی، کارگران ساختمانی روزمزد، پیک موتوری، تاکسی اینترنتی و... کشیده می‌شوند. شاید در نگاه اول این مشاغل به‌عنوان شغل رسمی بسیاری از افراد شناخته شود؛ اما شرایط اقتصادی به‌گونه‌ای شده که شغل‌های ناپدر نیز از دید برخی افراد به‌عنوان شغل رسمی شناخته می‌شود. باوجود تمامی این شرایط کارشناسان عقیده دارند که همچنان راه اصلاح باز بوده و می‌توان کشور را از دام تورم و بی‌اعتمادی نجات داد. اولین مرحله نیز کنترل تورم از طریق استقلال بانک مرکزی، شفافیت سیاست‌های مالی و کاهش دخالت‌های دولت است. البته در کنار این موضوع توجه به بخش خصوصی و ایجاد فضای سرمایه داخلی و حتی خارجی در بلندمدت می‌تواند آرام آرام موتور توسعه را روشن سازد. تورم در حال حاضر چرخه زندگی را مختل کرده است و اگر مسیر اصلاح پیش نرود و این چرخه معیوب ادامه داشته باشد، در بلندمدت حتی فرصت‌های طبیعی و جغرافیایی ایران نیز نمی‌توانند موتور محرک توسعه باشند.

▼ سیاست بدون برنامه و اقتصاد

علی سرزعیم، پژوهشگر و اقتصاددان نیز در این نشست گفت: برخی شرکت‌ها عملاً کار نمی‌کنند. یک سال می‌گذرد بدون خروجی مشخص. مثال ساده می‌زنم، شما می‌توانید کارمند باشید؛ اما کار نکنید و هزینه روی دست سازمان بگذارید. در حالت بهتر، همان هزینه صرف خدمت به جامعه می‌شود. وی ادامه داد: مثل دهه ۸۰ که پول زیاد بود، آن زمان نمونه‌های زیادی داشتیم؛ اما به‌جای توسعه مهارت‌های عملی کم‌نیاز، بی‌وقفه مهندس و دکتر تولید کردیم در صورتی که به این حجم و تعداد مهندس نیازی نیست، این در حالی بود که کشور کمبود جوشکار و لوله‌کش داشت. منابع را بردیم به دانشگاه، به‌جای آنکه مشکلات زیرساختی را برطرف کنیم. وی افزود: ما جمعیت را به‌صورت مترکم در تهران متمرکز کرده‌ایم. بیست میلیون نفر در یک روز در تهران ترده می‌کنند؛ این کاملاً غلط است. آب، خدمات، و سیگنال‌های غلط باعث شده همه بخواهند همین‌جا باشند. این کارشناس اقتصادی اظهار کرد: ایجاد فشار بر زیرساخت، اشتباه در برنامه‌ریزی خدمات عمومی، مثل آموزش و حمل‌ونقل. حتی ۱۰ سال پیش هم کسی تصور نمی‌کرد بچه‌ها در مدرسه‌های نزدیک خانه ثبت‌نام نشوند و اکنون مردم با تاکسی‌های اینترنتی به‌راحتی هر نقطه از شهر بچه‌ها را ثبت‌نام می‌کنند. حالا یارانه انرژی و قیمت بنزین به این مشکلات اضافه شده است. استخوان اقتصادی کشور کج شده و حالا راست کردنش هزینه سنگینی دارد؛ بالای ۱۴۰۰ میلیارد دلار خرج کرده‌ایم، اما هنوز تشخیص درست مسئله انجام نشده است. سرزعیم ادامه داد: مشکل اینجاست که دولت قیمت را تعیین می‌کند، اما همین مسئله باعث می‌شود پالایشگاه‌ها و نیروگاه‌ها ورشکسته شوند، چون شبکه قیمت‌گذاری غلط است. بخش‌های زیادی در رکود هستند، ازدواج زمین‌گیر شده، و این همه ناشی از ضعف در دستور کار اقتصادی است. برخی ساختارها فقط صبح تا شب درگیر استخدام بی‌هدف هستند. افراد غیرسیاسی که هیچ وابستگی حزبی ندارند وارد سیاست شده‌اند، اما بدون تخصص لازم، این ترکیب غیرکارآمد است. وی اظهار کرد: بخش زیادی از افراد سیاسی از عرصه کنار گذاشته شده‌اند. در عوض، انبوه آدم‌های غیرسیاسی آورده شده که بلد نیستند منطقه و مردم را مدیریت کنند. مسئولی که عملکرد قابل دفاع ندارد، به جای اصلاح، به عوامل خانوادگی یا مسائل شخصی تکیه می‌کند. این رویکرد هیچ کمکی به مردم نمی‌کند، در حالی که باید تمرکز بر داخل و رفع مشکلات واقعی باشد، با این وضعیت، انتظارات بی‌پایه ایجاد می‌شود. به نظر من، تا زمانی که ساختار نهادی تغییر جدی نکند، هیچ حل واقعی شکل نخواهد گرفت.

▼ از مشروطه تا دموکراسی فقیر

رحمن قهرمانپور، نویسنده، مترجم و تحلیلگر علوم سیاسی در این نشست گفت: برای ریشه‌ی بحران توسعه در ایران اگر عقب‌تر برویم، از مشروطه شروع می‌شود. دانشگاه‌ها و روشنفکران به‌جای اینکه موتور توسعه اقتصادی باشند، تبدیل شده‌اند به محافل مبارزه با استبداد سیاسی. به‌تدریج، انرژی جامعه صرف زبان و فلسفه‌ی آزادی شد، نه ساختن ستون‌های اقتصاد مدرن. از همین‌جا، دموکراسی بر توسعه پیشی گرفت. طبقه‌ی متوسط و تحصیلات بالا شکل گرفت اما سازوکار اقتصادی مولد با آن هم‌زمان رشد نکرد.

وی ادامه داد: غرب توسعه را «از جامعه به دولت» برد. جامعه رشد کرد، دولت به‌دنبال آن آمد. اتحادیه‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها و انجمن‌های صنفی بستر شکل‌گیری دولت مدرن شدند. اما در کشورهای خارج از غرب، دولت خودش تصمیم گرفت جامعه بسازد؛ اصطلاحاً «دولت جامعه‌ساز». همین وارونگی مسیر، اساس تفاوت

